

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਕਪੂਰ ਜੇ. ਸਾਹਮਣੇ

ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਜ਼

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, ਜਵਾਬਦੇਹ

1954 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 139

ਕੇਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)-ਸੈਕਸ਼ਨ 195(1)(ਬੀ)-ਇੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਰਟ ਟਰਾਂਸਫਰੀ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 195 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ-ਸਥਾਨਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ, ਕੀ ਬੇਅਸਰ-ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ।

ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਮਿਸਟਰ ਤੁਲੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੂ.ਐਸ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਸ.ਡੀ.ਐਸ. ਦੇ ਐਸ.ਐਸ. ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਸ.ਐਸ.ਬੀ.ਐਸ. ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੱਲ ਸਿੰਘ, ਡੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ. ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 205/34, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਬੇਨੀ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸ੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਤਬਾਦਲਾ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਫ਼ੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 195 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ।

ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਹਮਯਾਰੀ (1), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਹਸਮ ਆਜਮ ਭਾਕਾਰਾ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (2), ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ: ਗਿਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਰੇ ਬਨਾਮ ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ

(3), ਜੈ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਫੋਗੋ ਮੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਅਤੇ ਰਾਮਦੀਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (5), ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮਿਤੀ 6 ਜਨਵਰੀ, 1956 ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 439, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਕੇ. ਖੰਨਾ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 28 ਨਵੰਬਰ, 1955 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਜੀ ਸੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ।

ਕੇ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਤੱਥ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ Ex.PA ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਦਾ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਰ ਸੀ। ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋੜਾਂਵਾਲਾ ਦੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਲੰਬੜਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਛਾਣਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਵੀ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 205/34 ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੇਸ ਸ੍ਰੀ ਬੇਨੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਬੇਨੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬੇਅਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਗਿਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਰੇ ਬਨਾਮ ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪੇਟਾਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਾਬੂ ਹਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਬਾਬੂ ਖੀਰੇੜੇ ਲਾਲ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਸਾਬਕਾ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, "ਉਪ-ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੋ ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਿਸਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਕੇਸ ਜੈ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਫੋਗੋ ਮੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸਥਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸੰਦੇਹਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਹੀ ਹੈ।

ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਮਦੀਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (2), ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੈਕਿੰਡ ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੀ।

ਰਾਜ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1) (ਬੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ-

"ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸੇ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਅਰਥਾਤ, 205, ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।"

ਅਰਥ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ" ਹਨ। ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਹਮਯਾਰੀ (1) ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਨਾ 297 'ਤੇ ਕਿਹਾ-

"ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਾਨਤ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (2) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਡਿੱਗਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 195, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਫਿਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ

ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੁਰਮ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਇਹ ਵੀ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹਸਮ ਆਜਮ ਭਾਕਾਰਾ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, (1) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚੇਰਾਸੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਸਟ ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਚੇਰਾਸੀ ਸਥਿਤ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ। ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਧਾਰਾ 195 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੱਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਸਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ

ਰੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 559 ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਪਰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 195 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡੀਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।